

Helsinki, 29.9.2005

Dnro 2872/4/03

N.N.
Kajaani

Viite: kirjoituksenne 9.1 2.2003 ja 7.1.2004 oikeusasiamiehelle

VASTAUS KANTELUUN

1 KANTELU

Arvostelette kantelukirjoituksissanne Kainuun Jätehuollon kuntayhtymää (jälj. Eko-Kymppi) kierrätys- ja ongelmajättemaksun sekä loma-asunnon aluekeräysmaksun perimisestä.

Kerrotte, että Eko-Kymppi on päättänyt ottaa vuoden 2003 alusta kuntayhtymän alueella käyttöön kierrätys- ja ongelmajättemaksun, joka peritään kaikilta asumiseen käytettäviltä kiinteistöiltä. Maksulla katetaan kiinteistöjen kierrätys- ja ongelmajätehuollosta aiheutuvat kulut (välivarastointi, kuljetus ja käsittely). Maksun suuruus määräytyy kiinteistön käyttötarkoituksen mukaan. Loma-asunnon osalta myös sen sijaintikunta vaikuttaa perittävän maksun suuruuteen. Jos loma-asunto on samassa kunnassa kuin vakinainen asunto, maksu on vain puolet normaalista. Maksua vastaan laskutettava kiinteistö saa toimittaa Eko-Kympin vastaanottopisteisiin ilman eri maksua kiinteistöllä syntyneitä kierrätettäviä jätteitä ja ongelmajätteitä.

Katsotte että Eko-Kymppi pyrkii perimään "veronluonteisesti" jätemaksuja kahteen ja osittain jopa useampaan kertaan samoista jätteistä. Kerrotte, että pyritte välttämään jätteiden syntymistä tai uusiokäyttämään ne itse, jos jätteitä kuitenkin syntyy. Olette kauppa A:n asiakkaita ja palautatte kauppaliikkeen jätteenkeräyspisteeseen sellaiset jätteet, joita ette voi uusiokäyttää, muun muassa muovipullot, säilyke- ja lasipurkit ja paristot. Rikkoontuneet kodinkoneet ja sähkölaitteet luovutatte uuden laitteen ostopaikkaan. Jos jotain isompaa jätettä tai muuta ongelmajätettä syntyy, toimitatte sen jätehuoltoilike B:lle, joka laskuttaa siitä erikseen katkaakseen kulunsa mukaan lukien Eko-Kympin siltä perimät maksut ja verot.

Tietojenne mukaan Eko-Kymppi laskuttaa jätehuoltoilike B:tä, kauppa A:ta ja muita kauppaliikkeitä niiden tuottamasta ja keräämästä jätteestä Majasaarenkankaan jätekeskuksen voimassa olevan hinnaston mukaisesti. Eko-Kymppi laskuttaa nyt Teitä toistamiseen samoista jätteistä, joista olette jo maksaneet jätteryttäjäl-

le ja joista Eko-Kymppi on perinyt jäteyrittäjältä kertaalleen jätemaksut. Jo muutamia vuosia jätemaksua on maksettu uusien autonrenkaiden ja joidenkin muiden uusien tuotteiden hinnassa. Jätemaksua ryhdytään seuraavaksi maksamaan sähköelektroniikan, autojen ja monien muiden uusien tuotteiden hinnoissa ja tähän siirrytään pian kaikkien tuotteiden osalta. Näin joistakin jäte-eristä joudutaan maksamaan jätemaksua kolmekin eri kertaa, jos kiinteistön omistajan on vielä maksettava Eko-Kympille kierrätys- ja ongelmajätemaksua.

Tiedustelette oikeusasiamieheltä, onko kunta tai kuntayhtymä velvollinen lain mukaan toimimaan "jätteenkeräysyrittäjänä", vaikka paikkakunnalla on riittävästi alan yrityksiä, ja voiko kunta tai kuntayhtymä velvoittaa kuntalaisen maksamaan sille jätemaksua, vaikka kuntalainen ei ole tehnyt sen kanssa mitään sopimusta. Niin ikään tiedustelette, voidaanko maksu määrätä pelkästään sillä perusteella, että kuntalaisella on ollut mahdollisuus käyttää palveluja, vaikei tämä olisikaan käyttänyt niitä.

Kerrotte, että hallinnassanne on Paltamossa loma-asunto, jonka myös tulee jätelain mukaan liittyä järjestettyyn jätteenkuljetuksen. Eko-Kympin mukaan tämän tulisi tapahtua ensisijaisesti tekemällä siitä sopimus jätteenkuljetusyrityksen kanssa. Jollei tällaista sopimusta ole tehty, loma-asunnon katsotaan kuuluvan Eko-Kympin järjestämän aluekeräyksen piiriin. Jos loma-asunto on saman kunnan alueella kuin vakinainen asunto, aluekeräysmaksu on vain puolet siitä mitä se muutoin on.

Teillä on sekä vakinaista asuntoanne että loma-asuntoanne koskeva jätteenkuljetussopimus täyden palvelun jätehuoltoilike B:n kanssa. Toimitatte ne loma-asuntonne jätteet, joita ette voi kompostoida tai polttaa, Kajaaniin vakinaisen asuntonne jäteastiaan, jonka jätehuoltoilike B tyhjentää tarvittaessa. Tiedustelette oikeusasiamieheltä, voiko kuntayhtymä periä Teiltä aluekeräysmaksua loma-asunnosta, vaikka sen osalta on tehty em. jätteenkuljetussopimus kuljetusyrityksen kanssa. Tiedustelette myös, voidaanko jätemaksujen suuruus määrätä ilman että jätteen määrää ja laatua edes yritetään selvittää ja voidaanko loma-asunnon kierrätys- ja ongelmajätemaksu ja aluekeräysmaksu puolittaa pelkästään sen vuoksi, että loma-asunnonhaltijalla on vakinainen asunto samassa kunnassa.

Mielestänne Eko-Kymppi on mennyt jätelain edelle ja ottanut itselleen laissa määrittelemättömiä tehtäviä jätteen kerääjänä. Ainakin se kohtelee Teitä epätasapuolisesti ja epäoikeudenmukaisesti. Ette näe mitään laillisia perusteita saamallenne kierrätys- ja ongelmajätemaksulle sekä loma-asunnon aluekeräysmaksulle.

Arvostelette Eko-Kymppiä myös siitä, että se on sisällyttänyt maksulipun (laskun) numeroon ja viitenumeroon hieman muunnettuna jätteen haltijan henkilötunnuksen, jolloin asiaankuulumattomat voivat saada sen tietoonsa.

2 SELVITYS

Eko-Kympin hallitus on antanut selvityksen kantelunne johdosta. Selvitys oheistetaan tiedoksenne.

Lisäksi tämän kanteluasian esittelijä on ollut puhelimitse yhteydessä Eko-Kympin toimistoon, tietosuojavaltuutetun toimistoon ja toimitusjohtaja D:hen toiminimi E:stä.

3 RATKAISU

3.1 Kierrätys- ja ongelmajättemaksun periminen

Kunnalla on jätelain 13 §:n 1 momentin mukaan velvollisuus järjestää asumisessa syntyneen jätteen hyödyntäminen tai käsittely mukaan lukien ongelmajätteen hyödyntäminen tai käsittely, jollei kysymys ole kohtuuttomasta määrästä ongelmajätettä. Kunta voi em. säännöksen nojalla myös määrätä, mihin jäte on toimitettava käsiteltäväksi.

Eko-Kymppi, joka vastaa jäsenkuntiansa jätteiden hyödyntämisestä ja käsittelystä, on perustanut jokaiseen kuntaan kierrätys- ja ongelmajätteen vastaanottopisteitä (välivarastoja), joihin asuinkiinteistöjen kierrätys- ja ongelmajätteet on voitu vuoden 2003 alusta lukien viedä maksutta ja joista ne toimitetaan edelleen hyödynnettäväksi tai käsiteltäväksi. Lajikohtaisesti kierrätys- ja ongelmajätteitä voi viedä maksutta myös muihin Eko-Kympin järjestämiin vastaanottopisteisiin (aluekeräyspisteet, EKO-pisteet, tempaukset ja apteekit). Eko-Kymppi on määrännyt jätehuoltomääräyksissä (nykyisin 17 §), että asuinkiinteistöjen ongelmajätteet on toimitettava kuljetusta varten Eko-Kympin järjestämiin vastaanottoaikoihin.

Eko-Kymppi ei itse huolehdi vastaanotto- ja kuljetuspalveluiden tuottamisesta, vaan se ostaa palvelut yksityisiltä yrityksiltä, yhteisöiltä ja kunnilta. Myös kantelussanne mainitut kauppaliike A:n Ekopiste-palvelut ovat osa Eko-Kympin palveluja. Jätelain 28 §:n mukaan kunnalla on oikeus kantaa järjestämästään jätehuollosta ja siihen liittyvistä tehtävistä sille aiheutuvien kustannusten kattamiseksi jätemaksua. Jättemaksu voi muodostua yhdestä tai useasta maksusta - esimerkiksi kuljetus- ja käsittelymaksusta sekä kierrätys- ja ongelmajättemaksusta.

Jätelain 29 §:ssä on säädetty jätemaksun määräämisperusteista seuraavaa:

"Jättemaksun määräämisen yleisinä perusteina ovat jätteen laji, laatu, määrä ja noutokerrat. Perusteina saadaan lisäksi ottaa huomioon jätteenkeräys- ja kuljetusolot kiinteistöllä ja noutoalueella, kunnan keräysvälineiden käyttö sekä kuljetusmatka kuljetettaessa jäte yksittäisenä kuljetuksena.

Jos jätteen määrää tai laatua ei voida vaikeudetta luotettavasti selvittää tai jos ympäristönsuojelun tai jätehuollon järjestämisen kannalta on tarpeellista, voidaan jätemaksun määräämisperusteita

na käyttää myös kiinteistön kerrosalaa, henkilöiden lukumäärää tai muuta vastaavaa perustetta."

Jätelakia koskevan hallituksen esityksen (HE 77/1993) erityisperusteluissa lausuttiin ehdotetun jätelain 29 §:n 2 momentin osalta seuraavaa:

"Tapauksissa, joissa *jätteen määrää tai laatua ei voitaisi vaikeudetta luotettavasti selvittää*), voitaisiin jätemaksu määrätä myös jätteen haltijoina pidettävien henkilöiden lukumäärän, jätteen syntypaikan, rakennusten kerrosalan, kiinteistön käyttötarkoituksen tai muun näihin rinnastettavan helposti mitattavan seikan perusteella. Esimerkkinä tällaisesta tapauksesta olisi haja-asutusalueella usealle jätteen haltijalle järjestetty yhteinen jätteidenkeräyspiste, jonne tuodun jätteen jatkokuljetuksesta ja käsittelystä voitaisiin maksu kohdentaa keräyspisteen käyttäjille ilman, että keräyspisteeseen tuotujen yksittäisten jäte-erien määrää tarvitsisi erikseen mitata. Edellä tarkoitettuja jätemaksun määräämisperusteita voitaisiin myös käyttää, jos se olisi *tarpeellista ympäristönsuojelun tai jätehuollon järjestämisen kannalta*. Esimerkkinä tällaisesta tapauksesta olisi kattavasti kaikille kunnan asukkaille järjestetty asumisessa syntyneen ongelmajätteen tai hyödynnettävän jätteen kerääminen. Säännös mahdollistaisi kiinteän perusmaksun perimisen tällaisista palveluista kaikilta palvelun piirissä olevilta jätteen haltijoilta."

Eko-Kympin kiinteän kierrätys- ja ongelmajättemaksun perimistä kaikilta asuinkiinteistöiltä voidaan pitää tarpeellisena ympäristönsuojelun ja jätehuollon järjestämisen järjestelmän toimivuuden (riittävän rahoituspohjan) kannalta. Osa kierrätys- ja ongelmajättemaksulla katettavista jätehuoltopalveluista (Eko-pisteet ja aluekeräyspisteet) on lisäksi sellaisia, ettei palveluiden käyttöä ja jätteen laatua tai määrää voine vaikeudetta luotettavasti selvittää ilman kohtuuttomia kustannuksia. Näin ollen maksu peritään jo siitä, että palvelut ovat käytettävissä.

Eko-Kymppi ei ole menetellyt lainvastaisesti päättäessään periä kaikilta asumiseen käytettäviltä kiinteistöiltä kiinteää kierrätys- ja ongelmajättemaksua, joka peritään siitä riippumatta, onko asianomainen jätteenhaltija käyttänyt Eko-Kympin kierrätys- ja ongelmajättepalveluja vai ei. Jättemaksun periminen perustuu suoraan jätelain 28 §:n säännöksiin, eikä se edellytä, että jätteen haltija olisi tehnyt jätehuollosta sopimuksen Eko-Kympin kanssa.

Eko-Kymppi ei peri vastaanottamistaan asuinkiinteistöjen hyötyjä-ongelmajätteistä muuta jätemaksua kuin vuosittaisen kierrätys- ja ongelmajättemaksun. Merkitystä ei ole sillä toimittaako jätteenhaltija hyöty- ja ongelmajätteet vastaanottopisteeseen vai käyttääkö hän jätteenkuljetusyritystä niiden toimittamiseen.

Jos jätteen haltija vastoin jätehuoltomääräyksiä toimittaa ongelmajätteitä muualle kuin Eko-Kympin vastaanottopisteisiin, hänelle aiheutuu tästä lisäkustannuksia vastaanottomaksun muodossa. Jätteen haltijalle aiheutuu myös lisäkustannuksia, jos hän toimit-

taa renkaita, sähkö- ja elektroniikkaromua ym. tuottajavastuun piiriin kuuluva jätteitä muualle kuin tuottajayhteisöjen järjestämiin keräyspisteisiin.

Totean vielä, että kunta ei voi jätelain mukaan määrätä hyötyjätteitä toimitettavaksi kunnan järjestämään hyödyntämiseen. Jos jätteenhaltija säännönmukaisesti toimittaa jätteet muualle hyödynnettäväksi tai hyödyntää ne asianmukaisesti itse, ja pystyy näyttämään tämän toteen, kierrätys- ja ongelmajättemaksua lienee mahdollista hakemuksesta tai muistutuksen perusteella kohtuullistaa jätelain 30 §:n 2 momentin nojalla.

3.2 Loma-asuntonne aluekeräysmaksu

Kerrotte, että Teillä on sekä vakinaista asuntoanne että Paltamossa olevaa loma-asuntoanne koskeva jätteenkuljetussopimus jätehuoltoliike B:n kanssa ja että toimitatte loma-asuntonne jätteet Kajaaniin vakinaisen asuntonne jätteastiaan.

Kysymys on siten yhteisen keräysvälineen käytöstä. Kahden tai useamman kiinteistön yhteiset keräysvälineet, ns. kimppu-astiat on käytännössä sallittu vain samalla alueella sijaitsevien vierekkäisten kiinteistöjen tai lähinaapureiden kesken. Jätteenhaltijan loma-asunnon jätteiden kuljettamista hänen kauempana sijaitsevan vakinaisen asuntonsa keräysastiaan on pidetty hyväksyttävänä vain, jos vakinainen asunto sijaitsee lähempänä kuin lähin aluekeräyspiste.

Tätä on yleensä perusteltu sillä, että jätelain 6 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaan jätteet on käsiteltävä jossakin lähimmästä asianmukaisista käsittelypaikoista. Lisäksi jätelain 11 §:n 1 momentin mukaan jätteen haltijan on liityttävä alueella järjestettyyn jätteenkuljetukseen, millä on katsottu tarkoitettua nimenomaan kiinteistön sijaintialuetta. Tarkoitus ei ole ollut, että loma-asunnon jätteitä säännönmukaisesti kuljetettaisiin muualla sijaitsevan vakinaisen asunnon keräysastiaan. Koska kunnan velvollisuuden järjestää jätteiden käsittely on katsottu koskevan vain oman kunnan alueella syntyviä jätteitä, jätteiden viemistä käsiteltäväksi toisen kunnan jätehuoltoon ei ole pidetty hyväksyttävänä, elleivät kunnat ole yhteistyössä keskenään.

Eko-Kympin jätehuoltomääräysten 11 §:n mukaan sekajäte on kerättävä (ao.) kiinteistöllä oleviin keräysvälineisiin. Vierekkäiset tai samalla alueella olevat kiinteistöt ja lähinaapurit voivat keskinäisen sopimuksen perusteella ja Eko-Kympin luvalla käyttää samoja keräysvälineitä. Yhteisen keräysastian käyttö voidaan sallia myös muusta painavasta syystä.

Saadun tiedon mukaan ette ole edes hakenut Eko-Kympiltä lupaa yhteisen jätteastian käytölle.

Edellä kerrotun perusteella Eko-Kymppi ei ole menetellyt lainvastaisesti periessään Teiltä loma-asunnon aluekeräysmaksua.

Mitä tulee siihen, että aluekeräysmaksu peritään kiinteänä maksuna ilman että jätteen määrää yritetäänkään selvittää, viittaa edellä jätelain 29 §:n perusteluista kierrätys- ja ongelmajättemaksun osalta esittämäni.

Totean tässä yhteydessä, että Teidän tapauksessanne sekä vakinainen asuntonne että loma-asuntonne sijaitsevat saman jätehuollon kuntayhtymän, Eko-Kympin toiminta-alueella. Lisäksi kaikki tältä alueelta kerättävä sekajäte toimitetaan käsiteltäväksi Majasaarenkankaan jätekeskukseen Kajaaniin. Vakainainen asuntonne sijaitsee myös lähempänä jätekeskusta kuin loma-asuntonne lähin aluekeräyspiste. Voitte halutessanne hakea Eko-Kympiltä saatavalla lomakkeella siltä lupaa yhteisen jäteastian käyttöön, jolloin selviää, onko yhteisen jäteastian käyttö hyväksyttävissä.

3.3 Kotikunnan vaikutus jätemaksun suuruuteen

Olette tiedustellut, voidaanko loma-asunnon kierrätys- ja ongelmajättemaksuja aluekeräysmaksu puolittaa pelkästään sen vuoksi, että loma-asunnon haltijalla on vakinainen asunto samassa kunnassa.

Totean tämän johdosta seuraavan.

Jätteen haltijan loma-asunnon sijaintia samassa kunnassa tai saman jätehuolto-yhtiön toiminta-alueella kuin vakinainen asunto ei ole jätelain 29 §:ssä säädetty jätemaksun määräytymisperusteeksi, eikä sen voida katsoa sisältyvän myöskään pykälän 2 momentissa tarkoitettuun "muuhun vastaavaan perusteeseen". Viittaa tältä osin muun muassa korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuihin 3.2.2004 taltio 187 ja 26.8.2002 taltio 1956. Ensiksi mainitussa tapauksessa jätteen haltijat oli kokonaan vapautettu loma-asunnon jätemaksusta, jos se sijaitsi samassa kunnassa kuin vakinainen asunto. Jälkimmäisessä tapauksessa vapautukseen riitti se, että loma-asunto sijaitsi saman kuntayhtymän toimialueella kuin vakinainen asunto.

Olen katsonut Someron kaupungin jätemaksutaksaa koskevassa ratkaisussani 14.6.2002 Dnro 206/4/00, että loma-asunnon jätemaksun määrääminen sen perusteella, missä jätteen haltijan vakinainen asunto sijaitsi, oli lähtökohtaisesti jätelain 29 §:n ja Suomen perustuslain 6 §:n 1 momentin vastaista. Asianomaisten kuntien perustaman jätehuolto-yhtiön toimialueen asiakkaita perusteettomasti suosieksaan taksa, jonka mukaan toimialueella vakinaisesti asuvien loma-asunnot oli kokonaan vapautettu jätemaksusta, loukkasi perustuslain 6 §:n 1 momentissa jokaiselle turvattua oikeutta yhdenvertaiseen kohteluun lain edessä.

Edellä mainitussa ratkaisussani olen kuitenkin todennut, että vaikka jätelaki ei tuntenutkaan jätteen haltijan kotikuntaa jätemaksun määräytymisperusteena, asiassa tuli ottaa huomioon, että lähtökohtaisesti jätemaksun tuli perustua aiheuttamisperiaatteen. Oman kunnan asukkaana loma-asunnon erilainen kohtelutaksassa oli mahdollista, jos siitä todellakin aiheutui vähemmän

kustannuksia kuin ulkopaikkakuntalaisen loma-asunnosta. Oli mahdollista, että vakinaisen asunnon ja loma-asunnon maksuissa oli osittain päällekkäisyyttä. Mahdollinen päällekkäisyys tuli kuitenkin ottaa huomioon porrastamalla maksuja taksassa tai määrämällä maksu yksittäistapauksessa jätelain 30 §:n nojalla taksasta poiketen sen sijaan, että jätehuoltoyhtiön toimialueella vakinaisesti asuvien loma-asunnot kokonaan vapautettiin maksusta.

Kantelun teko aikaan voimassa olleen Eko-Kympin jätteenkäsittelytaksan mukaan loma-asunnon kierrätys- ja ongelmajäte maksu oli 7,80 euroa/vuosi, jos asunto oli eri kunnassa kuin vakinainen asunto. Jos loma-asunto oli samassa kunnassa kuin vakinainen asunto, maksun suuruus oli 3,90 euroa/vuosi. Loma-asunnon aluekeräysmaksu puolestaan oli 26,90 euroa. Jos loma-asunto kuitenkin oli saman kunnan alueella kuin vakinainen asunto aluekeräysmaksu oli 13,45 euroa. Myöhemmin taksaa muutettiin siten, että loma-asunnon kierrätys- ja ongelmajättemaksun sekä aluekeräysmaksun puolittamiseen riitti, että loma-asunto sijaitisi "samalla Eko-Kympin toiminta-alueella kuin vakituinen asunto".

Oikeusasiamiehen tehtävänä ei ole määritellä, mikä on jätemaksujen oikea porrastus, jos niitä päädytään porrastamaan vakinaisen ja loma-asunnon jätemaksujen mahdollisen päällekkäisyyden vuoksi. Eko-Kympin tiedotusaineistossa jätemaksujen puolittamisen perusteluksi on esitetty se, että loma-asunnon sijaitessa lähellä siellä myös oleskellaan vähemmän aikaa kerralla, jolloin jätettä syntyy vähemmän. Mielestäni yhtä hyvin voidaan olettaa, että loma-asunnon sijaitessa lähellä siellä myös käydään useammin, mikä puolestaan lisää loma-asunnolla syntyvän jätteen määrää. Oleskelun lyhytaikaisuus ei siten yksin riitä perusteeksi maksun puolittamiselle.

Eko-Kympin edellä mainittua jätemaksutaksaa ei kuitenkaan mielestäni voida pitää selvästi lainvastaisena. Tämän vuoksi ja koska Eko-Kympin yhtymäkokous on 26.11.2004 päättänyt muuttaa jätteenkäsittelytaksaa 1.1.2005 lukien siten, ettei jätteen haltijan kotikunnalla enää ole vaikutusta loma-asunnon jätemaksun suuruuteen, en ole ryhtynyt tarkemmin selvittämään tuon nyt jo kumotun taksan asianmukaisuutta.

3.4 Henkilötunnuksen sisällyttäminen maksulipun numeroon

Eko-Kymppi ostaa jätemaksujen laskutukseen liittyvät palvelut toiminimi E:ltä. Toimitusjohtaja D on puhelimesta vahvistanut, että vuoden 2003 jätemaksuja koskevien maksulippujen (laskujen) numeroon oli sisällytetty jätteen haltijan henkilötunnus siten muutettuna, että maksulipun ensimmäisen numeron jälkeen seurasi jätteen haltijan henkilötunnuksen tunnusosa ilman tarkistusnumeroa/ kirjainta ja tätä seurasi jätteenhaltijan syntymäaika kuusinumeroisena. Maksulippujen viitenumeroon sisältyi sama numerosarja lisättynä pankin tarkistusnumerolla.

Perustuslain 10 §:n 1 momentissa on säädetty, että jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu ja että henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

Henkilötietolain 5 §:n mukaan rekisterinpitäjän tulee käsitellä henkilötietoja laillisesti, noudattaa huolellisuutta ja hyvää tietojenkäsittelytapaa sekä toimia muutoinkin niin, ettei rekisteröidyn yksityiselämänsuojaa ja muita yksityisyyden suojan turvaavia perusoikeuksia rajoiteta ilman laissa säädettyä perustetta.

Lain 13 § 4 momentin mukaan rekisterinpitäjän on huolehdittava siitä, että henkilötunnusta ei merkitä tarpeettomasti henkilörekisterin perusteella tulostettuihin tai laadittuihin asiakirjoihin.

Henkilötunnuksen käyttöä laskujen numerona tai viitenumerona ei mielestäni voida pitää yleensä asianmukaisena, koska laskut voidaan yksilöidä asiakasnumerolla tai koodilla tms. Henkilötunnuksen käytön perusteeksi ei riitä pelkästään se, että tietojärjestelmien käyttö on siten helpompaa. Jo lain 5 §:ssä säädetty huolellisuusvelvoite edellyttää, että rekisterinpitäjä käsittelee henkilötunnuksia niin, etteivät ne tule asiattomien saataville.

Puheena olevassa tapauksessa henkilötunnus on tosin ollut sisällytettynä maksulipun numeroon ja viitenumeroon kerrotulla tavalla käännettyssä järjestyksessä. Henkilötunnus on kuitenkin ollut siitä helposti selvitettävissä ja myös henkilötunnuksen puuttuva tarkistusnumero ja kirjain on voitu selvittää väestötietoasetuksen 2 §:n laskukaavan perusteella.

Tämän vuoksi laskutuksen em. teknistä toteutusta on pidettävä yksityisyyden suojan turvaamisen kannalta ongelmallisena. Mielestäni henkilötunnuksen sisällyttäminen laskun numeroon tai viitenumeroon edes edellä kerrotulla tavalla muutettuna ei voida yksityisyydensuojan turvaamisen kannalta pitää asianmukaisena. Eko-Kympin palvelun tilaajana tulisi valvoa laskutuskäytäntöä ja ottaa tämä huomioon.

Myös tietosuojavaltuutettu suosittelee, ettei henkilötunnusta käytettäisi laskun viitenumerona tai sen osana. Kannanotto löytyy tietosuojavaltuutetun internet-sivuilta osoitteesta www.tietosuoja.fi useinkin kysytyt.

3.5 Toimenpiteet

Olen edellä kohdassa 3.4 esittämilläni perusteilla katsonut, että henkilötunnuksen sisällyttäminen laskun numeroon tai viitenumeroon edes muutettuna ei voida pitää yksityisyyden suojan turvaamisen kannalta asianmukaisena, jos henkilötunnus on kuitenkin siitä helposti selvitettävissä. Eko-Kympin palvelun tilaajana tulee valvoa laskutuskäytäntöä. Koska laskutuskäytäntöä on muutettu jo vuonna 2004 siten, ettei jätteen haltijan henkilötunnus ole enää laskunumeron tai sen viitenumeron perusteella selvitettävissä, tyydyn vain saattamaan tämän käsitykseni Eko-Kympin hallituk-

sen tietoon. Jäljennös tästä vastauksestani lähetetään tiedoksi myös toiminimi E:lle.

Apulaisoikeusasiamies

Petri Jääskeläinen

Vanhempi
oikeusasiamiehensihteeri

Erkki Hännikäinen

Jäljennöksen oikeaksi todistaa:

Helsingissä, 29.9.2005

Päivi Karhu
osastosihteeri